

Remiss: Lunds program för ekologisk hållbar utveckling, LundaEko 2021 – 2030

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

att lämna yttrande över remiss i ärendet *Lunds program för ekologisk hållbarhet 2021 – 2030* enligt vad som framgår av barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens miljö- och hälsoutsnitt beslutade vid sitt sammanträde den 8 september att skicka ut Lunds program för ekologisk hållbar utveckling, LundaEko 2021–2030, på remiss till samtliga nämnder och kommunala bolag samt andra berörda intressenter för kännedom och synpunkter. Det nya programmet utgår från FN:s 17 globala mål samt de svenska miljö kvalitetsmålen och är, tillsammans med Lunds program för social hållbar utveckling, en grundpelare i kommunens hållbarhetsarbete. Programmet genomsyras av Lunds policy för hållbar utveckling som är övergripande för kommunens systematiska hållbarhetsarbete.

Barn- och skolförvaltningen har skrivit ett yttrande över remisshandlingarna där det framgår att förslaget till program är i linje med nämndens befintliga miljöuppdrag utifrån läroplanen och att förvaltningen står bakom att nämnden tilldelas ett huvudansvar för delmål 1.4 samt ett delansvar för ytterligare 13 delmål. I yttrandet framkommer dock ett behov av att programmets struktur förtydligas samt ges ett förslag för att inkludera ett bredare barn- och ungdomsperspektiv.

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-10-21 Remiss: Lunds program för ekonomisk hållbar utveckling, LundaEko 2021-2030
- Protokollsutdrag kommunstyrelsens miljö- och hälsoutsnitt 2020-09-08 § 39 med tillhörande remisshandlingar

2020-10-21

Diarienummer

BSN 2020/5533

Ärendet

Bakgrund

Lunds kommun har ambitiösa mål för arbetet med hållbar utveckling. Lunds program för ekologisk hållbarhet, LundaEko 2021 – 2030, genomsyras av värdena i Lunds policy för hållbar utveckling och utgör, tillsammans med Lunds program för social hållbarhet, kommunens övergripande styrning för ett systematiskt hållbarhetsarbete.

LundaEko är ett kommunövergripande styrdokument som svarar på frågan vad som ska uppnås, anger en gemensam riktning för arbetet och lägger fast långsiktiga prioriteringar. Programmet är ett av flera verktyg för att förverkliga och konkretisera kommunens vision "Lund skapar framtiden med kunskap, innovation och öppenhet".

Programmet syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överskrids. LundaEko gäller för åren 2021–2030 och ersätter LundaEko II. Programmets måluppfyllnad redovisas i en årlig hållbarhetsredovisning och programmet kommer under perioden att utvärderas och aktualiseras. Indikatorerna i bilaga 1 ligger till grund för uppföljning, utvärdering och aktualisering.

Flera representanter för barn- och skolförvaltningen har deltagit i arbetet med att ta fram det program som nu ligger som förslag med syfte att bevaka barn- och skolnämndens ansvarsområden och säkerställa att programmet utformas i enlighet med de styrdokument som gäller för nämndens verksamheter.

LundaEko 2021-2030 består av sex prioriterade områden. Inom varje prioriterat område finns ett mål. Målet är övergripande och vänder sig till kommunkoncernen samt till alla som bor och verkar i kommunen. Under varje övergripande mål finns delmål, totalt 31 stycken, som svarar på vad som ska uppnås under programtiden. De prioriterade områdena är:

- Konsumtion och produktion
- Miljö- och hälsofarliga ämnen
- Klimat och energi
- Boende och närmiljö
- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster
- Yt- och grundvatten

De prioriterade områdena *Minsta möjliga klimatpåverkan* och *Klimatanpassning* från föregående version av programmet har sammanslagits till området *Klimat och energi*.

2020-10-21

Diarienummer

BSN 2020/5533

Det tidigare målområdet *Engagera flera* finns inte längre kvar. Istället återfinns områdets värden, så som engagemang, kunskap och samverkan, i den övergripande hållbarhetspolicyn och på så sätt genomsyras hela programmet och samtliga prioriterade områden av en strävan att engagera flera.

Barn- och skolnämnden står som *huvudansvarig* tillsammans med tre andra nämnder för delmål 1.4 "i Lunds kommunkoncern ska samtliga val av livsmedel ha minsta möjliga negativa miljöpåverkan. Mängden matsvinn ska årligen minska". Huvudansvar innebär ett övergripande samordningsansvar där berörda nämnder ansvarar för att sammankalla, koordinera och driva på arbetet med delmålet i fråga. Nämnden har dessutom ett *delat* ansvar för ytterligare 13 delmål tillsammans med andra nämnder och styrelser inom kommunkoncernen. Ett delansvar innebär att ta fram och genomföra åtgärder och aktiviteter för den egna verksamheten, delta i det kommungemensamma arbetet samt rapportera in resultat och måluppfyllnad.

Barn- och skolförvaltningens yttrande

Förvaltningen ser vikten av ett program för ekologisk hållbarhet och är positiv till att programmet genomsyras av den övergripande hållbarhetspolicyn samt har en tydlig koppling till kommunens program för social hållbarhet.

Läroplanen

Barn- och skolnämnden har ett tydligt och direkt riktat miljöuppdrag genom läroplanen för förskola, grundskola och grundsärskola, inkluderat fritidshem och förskoleklass, där ett fokus på hållbar utveckling är genomgående. Detta innebär att den pedagogiska verksamheten bland annat ska planeras och genomföras utifrån ett miljöperspektiv. Målet och det pedagogiska uppdraget är att samtliga barn och elever ska få kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling samt förståelse för den egna livsstilens betydelse för miljö, hälsa och samhälle.

Förvaltningen ser många fördelar i de kopplingar som gjorts mellan de prioriterade områdena i LundaEko och målen i Agenda 2030, detta då de globala målen redan har en etablerad roll inom den pedagogiska verksamheten. På så sätt får verksamheternas befintliga arbete, riktlinjerna i läroplanen samt det strategiska miljöledningsarbetet ett mer naturligt samspel.

Struktur

Programmets övergripande struktur är tydlig och informativ. Målen under varje prioriterat område visar på den önskvärda riktningen

2020-10-21

Diarienummer

BSN 2020/5533

för det ekologiska hållbarhetsarbetet, och delmålen syftar till att förtydliga och konkretisera. Däremot blir programmet till viss del abstrakt då endast ett fåtal delmål har kvantitativa målsättningar som svarar på vilket konkret resultat som är önskvärt eller nödvändigt för att kommunen ska kunna uppnå de övergripande målen i LundaEko och på så sätt bidra till måluppfyllelse för de svenska miljökvalitetsmålen och Agenda 2030. Det är av vikt att tydliggöra vad som ska uppnås för att rätt åtgärder ska kunna sättas in samt för att kunna bedöma när ett delmål faktiskt är uppfyllt. Förvaltningen ser vidare ett behov av att säkerställa att mål, delmål och indikatorer är anpassade till demografiska förändringar och att de är realistiska i förhållande till prognoser för exempelvis en befolkningsökning eller åldersförskjutning i kommunen.

De bifogade indikatorerna fungerar som verktyg för uppföljning och utvärdering men är inte politiskt antagna eller styrande. Att indikatorerna utvecklas på tjänstepersonsnivå och kan ändras över tid kan göra måluppföljningen mer levande och flexibel vilket kan bidra till en mer verksamhetsanpassad utvärdering av kommunkoncernens insatser och utveckling. Indikatorerna är dock många vilket föranleder ett behov av att förtydliga dels när ett mål eller delmål anses vara uppnått och dels vem som ansvarar för uppföljningen av de olika indikatorerna.

Ansvarsområden

Barn- och skolnämnden har tilldelats ett huvudansvar för delmål 1.4 "i Lunds kommunkoncern ska samtliga val av livsmedel ha minsta möjliga negativa miljöpåverkan. Mängden matsvinn ska årligen minska". Förvaltningen ställer sig bakom förslaget att barn- och skolnämnden tilldelas ett huvudansvar för detta delmål. Nämnden ansvarar för ett antal kök och vidare bedrivs även undervisning som rör livsmedel och matsvinn inom exempelvis hemkunskap och samtliga enheter ska verka för att minimera barnens och elevernas tallrikssvinn. Förvaltningen vill dock poängtera att programmet bör ta resultatet från utredningen om en samlad måltidsorganisation i beaktande vid ansvarsfördelningen för delmålet. Förvaltningen vill även framhålla betydelsen av samverkan mellan barn- och skolnämnden och framförallt servicenämnden i arbetet med detta delmål.

Lunds barn och unga

I det prioriterade området *Miljö- och hälsofarliga ämnen* lyfts att barn och unga är extra känsliga för exponering av miljö- och hälsofarliga ämnen då deras kroppar inte är färdigutvecklade. Barn- och skolförvaltningen skulle gärna se ett liknande tillägg om barn och ungas utsatthet även under området *Boende och närmiljö*. Detta

2020-10-21

Diarienummer

BSN 2020/5533

då en förtätning av staden, med konsekvenser som luftföroreningar, buller och exploatering av grönområden, riskerar att drabba barn och unga i högre utsträckning.

Lunds barn och unga har fått en chans att lämna sina synpunkter på det nya programmet för ekologisk hållbarhet genom en enkätundersökning som genererade 168 svar från barn och unga mellan 12-25 år, varav 69 av respondenterna var mellan 12-16 år. I resultatet framkom att miljö- och klimat anses vara en mycket viktig fråga. Det lyftes dock att hållbarhet och de globala målen inte upplevs som tillräckligt närvarande i skolans undervisning och att eleverna inte får tillräcklig kunskap i hur de kan bidra till en mer hållbar samhällsutveckling. I enkäten lyfte respondenterna att de är positiva till det nya programmet och flertalet påpekar exempelvis fördelarna med att området *Hållbar konsumtion* nu tar ett större grepp kring de breda hållbarhetsaspekterna och mäter flera värden inom exempelvis livsmedel än endast de ekologiska. Andra mål som framkom som extra viktiga var arbetet med att minska spridningen av mikroplast samt att skolorna gör det möjligt för eleverna att kunna sortera sitt avfall.

Beredning

Ärendet har beretts av barn- och skolförvaltningens miljösamordnare tillsammans med olika funktioner inom skolkontoret samt Naturskolan. Beredningen har även skett i samråd med representanter från utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Barnets bästa

Ärendet berör barn då LundaEko 2021 – 2030 har som utgångspunkt att lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta. Programmet inkluderar ett barn- och ungdomsperspektiv och barn- och skolförvaltningen har även gett förslag på ytterligare tillägg inom detta område.

Lunds barn och unga har genom en enkätundersökning getts möjlighet att tycka till om förslagen på nya miljömål i Lunds kommun. Resultatet av undersökningen har tagits i beaktan i denna tjänsteskrivelse.

Ekonomiska konsekvenser

Vilka konsekvenser förslaget till program kommer att innebära är beroende av vilka åtgärder och insatser som vidtas och är därmed svåra att överblicka i dagsläget.

2020-10-21

Diarienummer

BSN 2020/5533

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Linda Abrahamsson
Kvalitets- och myndighetschef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunkontoret

För kännedom:

-